

KÖZOKTATÁS

A KÁRPÁTALJAI MAGYAR PEDAGÓGUSSZÖVETSÉG LAPJA

XXII. ÉVFOLYAM, 2017/4. SZÁM

SORON KÍVÜLI KÖZGYŰLÉST TARTOTT A KMPSZ AZ ÚJ UKRÁN OKTATÁSI TÖRVÉNY MIATT

Az új ukrán oktatási törvény elfogadása után előállt helyzetet vitatta meg és az ukrán állam vezetőinek, illetékes hatóságainak, valamint az európai uniós szervezeteknek címzett nyilatkozatot fogadott el soron kívüli közgyűlésén a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) 2017. október 7-én Beregszászban.

(4. oldal)

ANYANYELV ÉS OKTATÁS

MI LESZ VELÜNK, MAGYAROKKAL? ÚJ OKTATÁSI TÖRVÉNY UKRAJNÁBAN

(5–11. oldal)

ISKOLAI VIZIT

Fornos: előrelépések – és különös lépések...

(12–13. oldal)

***

KUTATÁS

Hogyan hat a kárpátaljai magyar iskolák angoltanáraitak nyelvtudásszintje a nyelvtanítás folyamatára?

(16–17. oldal)

***

NYELVHASZNÁLAT

A kárpátaljai magyar nyelvjárások orosz és ukrán kölcsönzavainak meghonosodási sajátosságairól

(18–19. oldal)

***

PEDAGÓGUSPORTRÉ

Berki Károly: „Nemzeti öntudattal vértettük fel a diákokat”

(20–21. oldal)

***

HONISMERET

A nagyberegi református elemi népiskola vázlatos története

(25–28. oldal)

***

NYÁRI PROGRAMJAINK

Összeállítás a KMPSZ és a GENIUS-alapítvány nyári táborairól

(29–35. oldal)

HUSZTI ILONA*

Hogyan hat a kárpátaljai magyar iskolák angoltanárainak nyelvtudásszintje a nyelvtanítás folyamatára?

A kárpátaljai idegennyelv-tanítás igyekszik mindenben lépést tartani a világtendenciákkal. Jelenleg ez leginkább abban nyilvánul meg, hogy szűkebb pátriánkban is egyre több nyelvvizsgaközpont nyílik, ahol mindazok, akiknek hivatalosan igazolniuk kell nyelvtudásszintjüket egy adott nyelvből, nemzetközileg elismert nyelvvizsgát tehetnek Ungváron, Munkácson és Beregszászban. Természetesen minden vizsgázó sikeres nyelvvizsgát szeretne tenni, ehhez viszont arra is szükség van, hogy az őket felkészítő tanárok nyelvtudásszintje megfelelő legyen, és fel tudják készíteni tanítványaikat az eredményes nyelvvizsgára. Kárpátalján ezzel a kérdéskörrel még senki nem foglalkozott behatóbban, éppen ezért tűztük ki célul a téma részletesebb vizsgálatát egy empirikus kutatás keretében.

Ukrajnában, így Kárpátalján is, egyetemi vagy főiskolai végzettséggel lehet a közoktatásban idegen nyelveket tanítani. A Közös Európai Referenciakeret (KER, Common European Framework of Reference, 2001) szintbesorolása szerint B2+ szintű nyelvtudással kell rendelkeznie annak, aki főiskolán angol szakos bölcsészdiplomát szerez, illetve C1 szintűvel, ha egyetemi angol szakos bölcsész mesterdiplomája van. Jelenleg a tanárok nyelvtudásszintjét hivatalosan még csak az általuk megszerzett nyelvszakos bölcsész tanári egyetemi vagy főiskolai diploma „bizonyítja”, hivatalosan nem kötelező nyelvvizsgát tenniük nyelvtudásszintjük igazolására.

A közeljövőben változás várható ezen a téren, hiszen már most alkalmazzák Ukrajnában a Cambridge-i Egyetem által kidolgozott TKT (Teaching Knowledge Test) tesztet, bár ez egyelőre még csak az angoltanárok módszertani tudását méri, nem pedig az általános nyelvtudásszintjüket. A teszt a nyelvtanárok széleskörű szakmai ismereteit vizsgálja három modulban: 1. nyelvi és nyelvtanítási háttér, 2. a tanítási folyamat megtervezése, 3. a tanóra levezetése. A pedagógusok minősítésének új módszeréről olvashattunk a világhálón is idén májusban (<http://www.karpatalja.ma/karpatalja/oktatas/a-pedagogusok-minositesenek-uj-modszererol>). A hírek szerint a jövőben a tanároknak is az emelt szintű érettségi vizsgához, a ZNO-hoz hasonló tesztet kell majd írniuk (<http://znoclub.com/novyny/823-vchiteli-takozh-skladatimut-testuvannya.html>). Még nem tudható, mikor valósul meg ez az elképzelés, annyi viszont máris bizonyos, hogy *Az év angoltanára* ukrainai versenysorozat országos döntőjében szereplő angoltanároknak a fent említett tesztet ki kellett tölteniük, ezzel is bizonyítva rátermettségüket és jogosultságukat a cím elnyerésére (<http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2016/04/08/profesijni-znannya-vchiteliv-anglijiskoyi-na-zaklyuch/>).

Napjainkban a kárpátaljai magyar iskolákban dolgozó angoltanárok nem angol anyanyelvűek. A nemzetközi szakirodalom ezeket a tanárokat non-NEST-nek nevezi (vagyis: non-Native English Speaking Teacher) (Medgyes, 1994; Illés és Csizér, 2015). Már több mint húsz éve folyik a vita szakmai berkekben, vajon az anyanyelvű (NEST – Native English Speaking Teacher) vagy a nem anyanyelvű (non-NEST) tanár tanít jobban angolt a nem anyanyelvi környezetben. A téma jeles ismerője-kutatója, Medgyes Péter professzor, elismerve az anyanyelvi tanárok érdemeit és előnyeit, amellel tart ki állhatatosan, hogy a nem anyanyelvű tanárok sokkal sikeresebbek lehetnek az angoltanításban anyanyelvű társaiknál.

A KUTATÁSRÓL. Kutatásunk során 47 tanár töltötte ki a kérdőívünket (45 nő és 2 férfi). Életkorukat tekintve mindannyian 21–50 év közöttiek. Voltak közöttük kezdők (1–5 év munkaviszony-

nyal), illetve tapasztalt pedagógusok (26–30 év munkaviszonnyal). Minden megkérdezett tanár rendelkezik felsőfokú angol szakos végzettséggel, ami öröndetes tény, ha összevetjük ezt aényt egy korábbi tanulmány eredményeivel (Fábián, Huszti, Lizák, 2005). A résztvevőket önbevallásuk alapján csoportosítottuk nyelvtudásszint szerint, a KER szintbesorolásának megfelelően. Ezek szerint B2-es tudásszinttel angolból kilencen rendelkeznek, C1-sel 31-en, illetve öten a C2 szintet jelölték meg. Két esetben nincs adatunk.

Az 1. számú táblázat azt mutatja, hogy a megkérdezett pedagógusok milyen típusú oktatási intézményben dolgoznak jelenleg. A táblázatból kitűnik, hogy a válaszadók közül a legtöbben középiskolában (20-an – 42,55%), illetve általános iskolában (18-an – 38,29%) dolgoznak. Négy gimnáziumi (8,51%) és három liceumi (6,38%) tanár is választott a kérdéseinkre, illetve egy elemi iskolai (2,12%) tanítónő és egy óvodapedagógus (2,12%) is részt vett a kutatásunkban.

Intézménytípus	Tanárok száma
Óvoda	1
Elemi iskola	1
Általános iskola	18
Középiskola	20
Líceum	3
Gimnázium	4
Összesen	47

1. táblázat. *A kutatásba bevont pedagógusok megoszlása az oktatási intézmény típusa szerint*

A kutatásban részt vevő tanárokkal kérdőívet töltöttünk ki. Ebben többek között arra kértük őket, önbevallás alapján határozzák meg saját nyelvtudásszintjüket a Közös Európai Referenciakeret szintbesorolása szerint. Fő kutatási témánkkal kapcsolatban a következőkre kérdeztünk rá: összefüggés a tanár angol nyelvtudásszintje és angoltanítási képessége között; összefüggés a tanár folyékony angol nyelvtudása és közoktatásbeli hatékonysága, sikeressége között; a tanárok szükséges nyelvtudásszintje a különböző szintű oktatási intézményekben az óvodától a felsőoktatásig; az angol nyelvtanár nyelvtudásszintjének szerepe az angol mint idegen nyelv oktatása szempontjából.

EREDMÉNYEK. A kapott eredmények azt bizonyították, hogy a tanárok szerint van összefüggés a tanár nyelvtudásszintje és tanítási képessége között. Véleményük szerint a legszerencsésebb az, ha a magas nyelvtudásszint kiváló módszertani felkészültséggel párosul, mert ekkor érhet el igazi sikereket a tanár. Tizenhárman (28%) vélték úgy, hogy hiába rendelkezik valaki kiváló nyelvtudással, ha nem elég felkészült módszertanilag arra, hogy idegen

* A szerző nyelvész, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Filológiai Tanszéke Angol Tanszéki Csoportjának tanára

nyelvet tanítson. Ezzel ellentétben az a vélemény, melyet nyolc tanár vallott magáénak (17%), miszerint hiába rendelkezik valaki jó tanítási képességgel, ha nincs meg a szükséges nyelvtudása. Hét tanár (15%) egyenes összefüggést látott a pedagógus nyelvtudásszintje és tanítási képessége között, mondván, minél jobban bírja a tanár a nyelvet, annál hatékonyabban képes tanítani. Bizonyos fókig kapcsolódik a fentiekhez annak a két (4%) tanárnak a véleménye, aki úgy tartja, a tanár csak akkor tud sikereket elérni a nyelvtanítás terén, ha megfelelő szintű nyelvtudással rendelkezik.

Megkértük a tanárokat, fejtssék ki a véleményüket azzal kapcsolatban, feltétlenül szükséges-e a folyékony nyelvtudás ahhoz, hogy a tanár hatékonyan, sikeresen tudjon tanítani. A legtöbben (18-an – 38%) azt vallották, hogy ha a tanár nem beszéli folyékonyan a nyelvet, akkor nem is tudhat hatékonyan tanítani. Tizenketten (26%) úgy vélekedtek, hogy a folyékony nyelvtudás motiváló erőként hathat a gyerekekre, hogy szorgalmasabban tanulják a nyelvet. Öt (11%) pedagógus szerint elengedhetetlen, hogy a tanár a gyerekek tudásának megfelelő szinten tudjon kommunikálni. Érdekes az a gondolatmenet is, mely szerint a tanárnak szüksége van a nyelvtudására, hiszen a tanórák megtartásával még nem ér véget az oktatási folyamat (2 tanár – 4%). Egy tanár (2%) nyíltan kijelentette, hogy nem folyékony, hanem helyes nyelvtudásra van szükség. Néhány nemleges válasz is született, melyekben a tanárok nem a folyékony nyelvtudást tartják a legfontosabbnak. Szerintük a hatékonyság nagyban függ a tanár tanítási módszereitől is (9 tanár – 19%).

Mivel hivatalos minisztériumi követelmény erre vonatkozóan nem létezik, ezért kutatásunk adatközlőitől megkérdeztük, szerintük milyen szintű nyelvtudással kell rendelkeznie az angoltanárnak a különböző típusú oktatási intézményekben. A szintbesorolást a KER szerint adtuk meg. A kapott eredményeket a 2. sz. táblázatban foglaltuk össze.

Az oktatási intézmény típusa	A2	B1	B2	C1	C2
Az óvodai angoloktatásban	13	15	16	3	
Az általános iskolai angoloktatásban		11	19	16	1
A középiskolai angoloktatásban			15	27	5
A felsőoktatásban (angol bölcsészképzésben)				5	42
A felsőoktatásban (nem angol szakos képzésben)		1	8	28	10

2. táblázat. Az adatközlők megoszlása a különböző típusú oktatási intézményekben szükségesnek vélt tanári nyelvtudásszint szerint

A táblázatból kitűnik, hogy az óvodai angoloktatás tekintetében megoszlának a vélemények, hiszen szinte egyenlő arányban vélik úgy a megkérdezettek, hogy a tanárnak elég A2, illetve B1 és B2 szinten tudnia angolul. Mindössze hárman vannak azon a véleményen, hogy az óvodában angolt oktató pedagógusnak C1 szinten kell tudnia angolul.

Az általános iskolai angoloktatással eltérő a helyzet. Itt többségben vannak azok, akik azt vallják, a tanárnak legalább B2 szinten kell ismernie az angolt. Ami a középiskolai angoloktatást illeti, egyre inkább egybeesik a tanárok véleménye, hiszen huszonheten (57%) tartják úgy, hogy a tanárnak a C1-es szintnek megfelelően kell tudnia az angolt.

Adatközlőink 89%-a (42 tanár) egyetértett abban, hogy a felsőoktatásban angol szakos bölcsészképzésben dolgozó tanároknak a KER szerinti legmagasabb, C2-es szinten kell tudniuk az angolt. Ezzel szemben megoszlott a vélemény azzal kapcsolatban, milyen szinten kell ismernie az angolt annak, aki felsőoktatásban, de nem az angol szakos képzésben dolgozik.

A többség itt is a C1 (28 adatközlő – 60%) és a C2 szintet (10 adatközlő – 21%) említette, azonban nyolcan (17%) elegendőnek tartották, ha a tanár csak B2 szinten tud angolul, sőt, volt egy adatközlő (2%), aki a B1 szintet jelölte meg.

A válaszokból kitűnik, hogy adatközlőink mindannyian úgy vélik, az angoltanár nyelvtudásszintje fontos szerepet játszik az oktatási folyamatban, bár öt esetben (11%) a kérdőívek nem szolgált részletes magyarázattal erre. Tizenegy (23%) adatközlőnk egyetértett abban, hogy minél jobban tudja a tanár a nyelvet, annál több tudást képes átadni a tanítványainak, annál színvonalasabb a munkája. Ide kapcsolódik az a nézet is, miszerint a nyelvtudás fontos szerepet játszik, hiszen ha hibásan beszél a tanár, akkor meg sem tudja helyesen tanítani a nyelvet a tanítványainak (8 adatközlő – 17%), illetve a nem megfelelő nyelvtudás csökkenti a tanár munkájának a hatékonyságát (4 adatközlő – 9%). A megkérdezettek közül nyolcan (17%) hozzátették, azért is lényeges a tanár nyelvtudásszintje, mert mindig ő a példa, a motiváció a tanulók számára.

KÖVETKEZTETÉSEK. A kapott eredmények alapján az alábbi tanulságokat vonhatjuk le kutatásunkból:

1. A megkérdezett 47 kártyaljai angoltanár szerint van összefüggés az angoltanár nyelvtudásszintje és tanítási képessége között. Úgy vélik, minél magasabb szinten tud a tanár angolul, annál eredményesebben tudja megtanítani a nyelvet a tanítványainak, annál sikeresebb és hatékonyabb a munkája. Ebből következik, hogy ha az angoltanár nem tud elég jól angolul, nem is érhet el sikereket a tanításban.

2. Az a legeredményesebb angoltanár, akinél a magas szintű nyelvtudás kiváló módszertani felkészültséggel párosul.

3. A hatékony nyelvtanításhoz szükséges a folyékony nyelvtudás.

4. A tanár folyékony nyelvtudása jó példa a tanulók számára, motiválja a diákokat, hogy szorgalmasabban tanuljanak a kitűzött cél elérése érdekében. Éppen ezért a pedagógusnak meg kell tennie minden tőle telhetőt, hogy jó példával járjon elől nyelvtudásának folyamatos fejlesztésével.

5. A folyékony nyelvtudás elengedhetetlen, azonban óriási szakmai felkészültségre is szükség van a tanár részéről a sikerhez.

6. A nem hivatalos eredmények alapján megállapíthatjuk, hogy szerencsés esetben a nem anyanyelvű angoltanárnak az óvodában B1-B2-es szinten kell tudnia az angolt, az általános iskolában B2-C1-es szint, a középiskolában C1-es szint a kívánatos, a felsőoktatási angol bölcsészképzésben C2-es szinten, a felsőoktatási nem angol szakos képzésben pedig C1-es szinten kell beszélnie az angolt a nyelvtanárnak.

7. Mivel jelen tanulmányunkban a tanárok angol nyelvtudásszintjét önbevallás alapján kezeltük/vizsgáltuk/értékeltek, ezért további kutatásra (pl. standardizált nyelvtudásszint-mérő teszt formájában) van szükség a tanárok valós nyelvtudásszintjének megállapításához.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment 2001: Cambridge: Cambridge University Press.

Illés, Éva–Csizér, Kata 2015: The disposition of Hungarian teachers of English towards the international use of the English language. In: Dorottya Holló – Krisztina Károly eds.: Inspirations in foreign language teaching: Studies in language pedagogy and applied linguistics in honour of Péter Medgyes. Harlow: Pearson, 170–183.

Fábián Márta–Husztai Ilona–Lizák Katalin 2005: Az angol nyelv oktatásának helyzete Kárpátalja magyar tannyelvű iskoláiban. Közoktatás, 12 (1), 4–8. www.karpatzemle.uz.ua/pedpszih/pp051005.htm

Medgyes, Péter 1994: The non-native teacher. Houndsmills: Macmillan.

makramét, a hurkapálcika és a gyolcs felhasználását. Meglepetésként a gyerekek kürtöskalácsot készíthettek a helyi tájház udvarán.

A népi játékokat Szilágyi Gabriella és Szilágyi László tanították. A kezdő csoportban

az volt a cél, hogy megismertessék, megszeretessék a mondókákat, a népi játékokat, a magyar népi hagyományokat.

A tábor a korábbi évekhez hasonlóan ünnepélyes záróelőadással ért véget, ahol a résztvevők

bemutathatták az egy hét alatt tanult táncokat és népdalokat.

A „GENIUS” Jótékony-sági Alapítvány nyári táborait a Magyar Kormány, a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága, a Bethlen Gábor Alapkeze-

lő Zrt. és a Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztosság támogatta.

Váradai Natália, a „GENIUS” JA irodavezetője

Kárpátaljai Nyári Kölcsey Pedagógusakadémia

Az idei alkalom beleszámított a továbbképzésbe

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) 2002 óta minden évben megrendezi a Kárpátaljai Nyári Kölcsey Pedagógusakadémiát. Az idén július 24–29. között sorra kerülő eseményen óvoda- és zenepedagógusok, tanítók, biológia, kémia, matematika, magyar és angol szakos tanárok találkozhattak kollégáikkal és gazdagodhattak új ismeretekkel. Az akadémia foglalkozásaira ezúttal is Beregszászban, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán került sor.

A szakmai előadások mellett kulturális programokon is részt vehettek a pedagógusok. Július 25-én, kedden táncházat tartott a Sodró együttes, csütörtökön pedig a *Nem élhetek muzsikaszó nélkül* című Móricz-darabot láthatták a résztvevők a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház társulatának előadásában.

A továbbképzés szombati záróünnepsége rövid zenei műsorral kezdődött, majd Lőrincz Katalin, a Beregszászi Kodály Zoltán Művészeti Iskola tanára Reményik Sándor *Kegyelem* című versével köszöntötte a jelenlévőket. Ezt énekköltés követte Szent László királyról, majd további zenés-verses műsorszámokat hallhattak az egybegyűltek.

A továbbiakban Orosz Ildikó, a Rákóczi-főiskola rektora, a KMPSZ elnöke osztotta meg gondolatait a jelenlévőkkel. Kiemelte, nagy örömmel tölti el az a tény, hogy idén ismét szép számmal gyűltek össze a pedagógusok, akik a pedagógusakadémia alkalmával tapasztalatot cserélhettek egymással. Mint mondta, köszönet illeti a magyar államot, amely bő egy évtizede támogatja a kezdeményezést, és lehetővé teszi a pedagógusakadémia megszervezését.

„Egyedül rájuk számíthatunk, az Úristen mindig

őket küldi a támogatásunkra” – fogalmazott Orosz Ildikó, majd köszönetét fejezte ki a szervezésben és lebonyolításban részt vevőknek is, akik munkájukkal és kreativitásukkal járultak hozzá az élményekben gazdag hét eseményeihez.

A KMPSZ elnöke kiemelte a Kárpátaljai Megyei Pedagógus-továbbképző Intézet munkatársainak szerepét, akik idén a közös cél, a pedagógusakadémia lebonyolítása érdekében együttműködtek a KMPSZ-szel. A megyei továbbképző intézet ugyanis a KMPSZ pedagógusakadémiáját a hivatalos pedagógus-továbbképzés részének ismeri el. A magyar pedagógusok szakmai érdekvédelmi szervezete a jövőben is számít a Kárpátaljai Megyei Pedagógus-továbbképző Intézet Gabóda Béla vezetete Beregszászi

Fiókiintézetének együttműködésére – hangzott el.

Az ünnepség zárásaként Orosz Ildikó ajándékokat adott át a helyi és külföldi előadónak, ezzel köszönve meg munkájukat, majd a meghívottak osztották meg néhány szóban gondolataikat az akadémia tapasztalatairól.

Az ünnepség a továbbképzésen való részvételt igazoló oklevelek átadásával zárult.

Ilyés István, Kárpátalja.ma

KÖZOKTATÁS

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség lapja

Főszerkesztő: Kacsur Gusztáv

A szerkesztőbizottság: Orosz Ildikó (elnök), Benedek Imre, Dobsa Aranka, Nagy-Dajka Enikő, Nagy Sándor, Szilágyi Lajos

Tördelőszerkesztő: Fábian Zoltán

Olvasószerkesztő: Riskó Márta

Fotók: MTI, KMPSZ, Kárpátalja hetilap, Fülöp László

Kiadja a KMPSZ megbízásából a Kálvin Nyomda (90202 Beregszász, Kossuth tér 4.)

Felelős kiadó: Orosz Ildikó
Lapengedély száma: 3T №64, **Példányszám:** 2000
Levelezési cím: 90202 Beregszász,
O. Kobiljanszka u. 17. Tel.: (+380-31-41)-2-37-47
web: www.kmpsuz.ua **e-mail:** info@kmpsuz.ua

Megjelenik a BETHLEN GÁBOR ALAP TÁMOGATÁSÁVAL

A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban megjelenő szerzői véleményekkel. A publikációkban közölt tényekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, visszaküldésüket nem vállaljuk.

Освіта (на угорській мові)

Засновник і видавець: Закарпатське угорськомовне педагогічне товариство

Реєстраційне свідоцтво: 3T №64 від 20.03.1995.

Віддруковано: П.п. Лац Чілла Степанівна
М. Берегово, пл. Кошшута 4. Тираж: 2000